

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА
ФРАНКА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан

_____ доц. А.В. Сташин

«_____» _____ 2020 р.

КАФЕДРА ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ТА
МІСЦЕВИМИ ФІНАНСАМИ»

галузь знань 28 Публічне управління та адміністрування
спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування

освітній рівень: «бакалавр»

ЛЬВІВ – 2020

Програма з навчальної дисципліни «**Управління державними та місцевими фінансами**»
галузь знань **28 «Публічне управління та адміністрування»**, спеціальністю **281**
«Публічне управління та адміністрування»,
освітнього ступеня **«бакалавр»** – 12 с.

Розробник:

Татарин Н.Б. – доцент кафедри фінансового менеджменту, к.е.н., доцент

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри фінансового менеджменту
Протокол №1 від 27 серпня 2020 р.

Завідувача кафедри

фінансового менеджменту

проф. Ситник Н.С.

«27» серпня 2020 року

Затверджено Вченою радою факультету
Протокол № 1 від «28» серпня 2020 року

ЗМІНИ до програми навчальної дисципліни

Навчальний рік	Дата засідання кафедри (перезатвердження навчальної програми)	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри
2020-2021	Відповідно до регламенту організації освітнього процесу в дистанційному режимі від 31.08.2020р., починаючи з 01.09.2020р. лекції з навчальної дисципліни «Бюджетна система» проводяться онлайн із використанням технологій дистанційного навчання – хмарного середовищаOffice 365	27.08.2020р. № 1	
2020-2021	Відповідно до розпорядження Про організацію освітнього процесу на факультеті управління фінансами та бізнесу із застосуванням дистанційних технологій у 1-му семестрі 2020-2021 навчального року від 16.09.2020р. з 21 вересня 2020 року по 31 жовтня 2020 р. лекційні та семінарські (практичні) заняття з навчальної дисципліни «Бюджетна система» проводяться в дистанційному режимі із застосуванням технологій дистанційного навчання – хмарного середовищаOffice 365	Розпорядження від 16.09.2020р. № 141-р	

© Татарин Н.Б., 2020 рік
© ЛНУ імені Івана Франка, 2020 рік

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Предмет навчальної дисципліни

Предметом вивчення дисципліни «Управління державними та місцевими фінансами» є сукупність форм та методів організаційно-правових та методичних засад управління державними та місцевими фінансами в Україні в умовах сьогодення.

Мета навчальної дисципліни

Полягає в розширенні та поглибленні теоретичних знань студентів з питань формування і функціонування державних та місцевих фінансів та набуття практичних навичок застосування інструментарію управління фінансовими ресурсами держави та місцевого самоврядування.

Основні завдання

Вивчення основних засад управлінської діяльності у сфері державних та місцевих фінансів. Оволодіння методиками прийняття ефективних рішень у межах формування та використання фінансових ресурсів державного та місцевих бюджетів, цільових бюджетних і позабюджетних фондів, державних і комунальних підприємств.

1.1. Місце навчальної дисципліни в структурно-логічній схемі

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Політичної економіка	Регіональна економіка
Мікроекономіка	Бюджетна система
Макроекономіка	Податкова система
Економіки і фінанси суб'єктів підприємництва	Аудит і оцінювання управлінської діяльності
Публічні фінанси	Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва
Фінанси, гроші і кредит	Державний аудит

1.2. Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
Здатність досліджувати тенденції розвитку бюджетної системи за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати ефективність бюджетної політики.	Знати та розуміти законодавчі, нормативні та інструктивні документи з питань планування та регулювання бюджетної системи
Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національної фінансових систем та їх структури	Знати і розуміти теоретичні основи побудови бюджетної системи України та окремих зарубіжних країн
Здатність здійснювати аналіз бюджетної системи: доходів бюджету, напрямів фінансування видатків	Виконувати необхідні розрахунки бюджетних доходів і витрат на всіх рівнях бюджетної системи
Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування)	Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях бюджетної системи
Уміння застосовувати економіко-математичні методи та моделі для визначення обсягів бюджетних видатків, які забезпечують реалізацію функцій держави	Вміти оцінювати бюджетну політику, що проводиться в Україні
Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання бюджетної системи	Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування
Володіння базовими знаннями законодавства у сфері бюджетно-податкового регулювання	Вміти складати кошториси бюджетних установ. Вміння визначати розміри соціальних допомог
Навички застосування сучасного інформаційного та програмного забезпечення для отримання та обробки даних у бюджетній сфері	Знаходити резерви додаткових надходжень і економії витрат відповідного бюджету
Уміння складати та аналізувати фінансово-бюджетну звітність	Демонструвати вміння використовувати набуті знання та навички при фінансуванні державного бюджету України, обслуговуванні боргових зобов'язань державного бюджету України, плануванні та контролі бюджету, управлінні державним боргом;
Спроможність виконувати контрольні функції у фінансовій сфері	Володіти методами оцінки стану, проблем та перспектив розвитку бюджетної системи України

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер теми	Назва теми
Тема 1.	Сутність державних та місцевих фінансів
Тема 2.	Нормативно-правові засади управління державним та місцевими бюджетами
Тема 3.	Управління доходами бюджетів
Тема 4.	Управління видатками бюджетів
Тема 5.	Державні та місцеві запозичення і управління боргом
Тема 6.	Управління фінансами бюджетних і позабюджетних цільових фондів
Тема 7.	Управління фінансами державних і комунальних підприємств
Тема 8.	Зарубіжний досвід управління фінансами державного та місцевого рівнів

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Сутність державних та місцевих фінансів

Сутність і склад державних фінансів, організація фінансової діяльності держави.

Державний бюджет як економічна категорія. Функції бюджету.

Місцеві фінанси у складі фінансової системи України.

Бюджетна політика України, її особливості та значення.

Тема 2. Нормативно-правові засади управління державним та місцевими бюджетами

Правові засади формування та виконання державного та місцевих бюджетів.

Нормативне забезпечення діяльності державних органів влади.

Тема 3. Управління доходами бюджетів

Економічна сутність доходів Державного бюджету України і їх роль у розв'язанні проблем економічного зростання

Законодавчо-нормативна база формування доходів Державного Бюджету України

Джерела формування доходів бюджету

Тема 4. Управління видатками бюджетів

Суть та особливості видатків бюджету

Система управління видатками бюджету

Програмно-цільовий метод в процесі управління видатками бюджету

Тема 5. Державні та місцеві запозичення і управління боргом

Нормативно-правова характеристика державних та місцевих запозичень

Характеристика державного та місцевого боргу

Управління боргом

Тема 6. Управління фінансами бюджетних і позабюджетних цільових фондів

Характеристика державних цільових фондів України

Структура та джерела формування Пенсійного фонду України

Фонд соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням

Фонд соціального страхування на випадок безробіття Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, які призвели до втрати працездатності

Тема 7. Управління фінансами державних і комунальних підприємств

Особливості організації фінансів державних підприємств.

Поняття комунальної власності та особливості її формування в Україні.

Місцеве господарство і його роль у формуванні місцевих бюджетів.

Особливості організації фінансів підприємств комунальної власності.

Основні напрями реформування комунального сектору в Україні.

Тема 8. Зарубіжний досвід управління фінансами державного та місцевого рівнів

Особливості бюджетних систем зарубіжних країн.

Місцеве оподаткування в зарубіжних країнах.

Бюджетні відносини Європейського Союзу.

Податкова політика Європейського Союзу.

Особливості бюджетної і податкової політики США.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

4.1. Основна література

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
2. Податковий кодекс України від 03 лютого 2013 р. № 2755-17. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
3. Про бюджетну класифікацію : наказ Міністерства фінансів України від 14.01.2011 р. № 11 (із змінами і доп.) [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Міністерства фінансів України – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.
4. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин : Закон України від 28 грудня 2014 року № 79-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/79-19>.
5. Про Державний бюджет України на 2020 рік : Закон України від 14.11.2019 № 294-IX [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/294-20>.
6. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 5 лютого 2015 р. № 157-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/157-19>.
7. Про засади державної регіональної політики від 5 лютого 2015 № 156-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/156-19>.
8. Про затвердження складових програмної класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів : наказ Міністерства фінансів України від 20 вересня 2017 року № 793 [Електронний ресурс]. // Офіційний сайт Верховної Ради України – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
9. Про здійснення державних закупівель : Закон України від 10 квітня 2014 р. № 1197-VII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1197-18>.
10. Про співробітництво територіальних громад : Закон України від 17 червня 2014 р. № 1508-VII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>.
11. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів від 1 квітня 2014 р. № 333-р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>.

12. Про схвалення Концепції створення інтегрованої інформаційно-аналітичної системи «Прозорий бюджет» : розпорядження Кабінету Міністрів України від 11.02.2016 р. № 92-р [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/92-2016-%D1%80>.
13. Васильєва Н. В., Гринчук Н. М., Дерун Т. М., Куйбіда В. С., Ткачук А.Ф. Місцевий бюджет і фінансове забезпечення об'єднаної територіальної громади. Практичний посібник / [Н. В. Васильєва, Н. М. Гринчук, Т. М. Дерун, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – Київ : – 2017. – 117 с. URL : <http://www.slg-coe.org.ua/wp-content/uploads/2018/04/Місцевий-бюджет-ОТГ.pdf>
Дерун Т. М. Практичний посібник з питань формування спроможних територіальних громад / Т. М. Дерун. – Київ : АМУ, 2015. – 40 с. URL : <https://www.auc.org.ua/sites/default/files/library/posibnyk.tergrweb.pdf>
14. Децентралізація. Місцеві бюджети об'єднаних територіальних громад : фін.-аналіт. матеріали / Каб. Міністрів України, М-во регіон. розвитку, буд-ва та ЖКГ України ; підгот. Я. М. Казюк ; консультац. підтримка Я. Джийкіч. – [Київ : б. в.], 2016. – 190 с.
Муніципальні фінанси: навч. посіб. / За ред. д.е.н., проф. О.П. Кириленко. – Тернопіль: Астон, 2015. – 360 с. URL : <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/12250/1/Муніципальні%20фінанси%20%282015%29.pdf>
15. Наталенко Н. В. Фінанси та бюджет об'єднаної громади (навчальний модуль) / Н. В. Наталенко. – Київ : ІКЦ «Легальний статус», 2016. – 72 с.
16. Ніколаєва О. М. Місцеві фінанси: навч. посіб. / О. М. Ніколаєва. – К.: ЦУЛ, 2013. – 354 с.
17. Осадчук С. В. Бюджетна децентралізація: стан і перспективи / С. В. Осадчук [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2008-3/doc/3/15.pdf>.
18. Прогнозування розвитку територій. Бюджетне прогнозування: навч. посіб. / В. В. Мамонова [та ін.]; за заг. наук. ред. М. М. Білінської. – Київ: НАДУ, 2014. – 200 с.
19. Прогнозування та управління соціально-економічними процесами в регіоні: монографія / за наук. ред. В. С. Загорського. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2016. – 238 с.
20. Ткачук А. Про бюджет і не тільки. Спеціально для об'єднаних територіальних громад / А. Ткачук, Н. Наталенко. – Київ : ІКЦ «Легальний статус», 2016. – 76 с.
21. Фінанси об'єднаних територіальних громад / Стасишин А.В., Татарин Н.Б. та ін.; за заг. ред. Н.С. Ситник. – Львів: Видавництво “Апріорі”, 2019. – 533 с.

4.2. Додаткова література

1. Алексєєв І. В. Бюджетна система: навч. посіб. / І. В. Алексєєв. – К. : Ліра-К, 2010. – 376 с.
2. Буряк П.Ю., Смолінська С.Д., Татарин Н.Б. Фінанси: Підручник. – К.: «Хай – Тек Прес», 2010. – 329с.
3. Василик О.Д. Теорія фінансів. – К.: Центр видавничої літератури, 2005.
4. Говорушко Т. А. Бюджетна система: навч. посіб. / Т. А. Говорушко. – К. : Ліра-К, 2014. – 296 с.
5. Кириленко О.П. Муніципальні фінанси: [навчальний посібник]. / За ред. д.е.н. , проф.. О.П. Кириленко. – Тернопіль: Астон. – 2015. – 36-45 с.
6. Клівіденко Л. М. Проблеми формування дохідної частини місцевих бюджетів і шляхи їх вирішення / Л. М. Клівіденко, Л. В. Якимчук // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. – 2016. – № 7.
7. Нескорודה І. І. Бюджетна система в структурно-логічних схемах / І. І. Нескорודה. – К. : Ліра-К, 2012. – 176 с.
8. Рева Т.М. Місцеві фінанси: [навчальний посібник] / Т.М. Рева, К.Ф. Ковальчук, Н.В. Кучкова. – К.: ЦУЛ. – 2014.
9. Сунцова, О. О. Місцеві фінанси / О. О. Сунцова. – К.: ЦУЛ. – 2011.
10. Татарин Н.Б. Бюджетно-податкова політика: основні напрями удосконалення та забезпечення стабільності здійснення в Україні / Татарин Н.Б. // «Вісник Одеського національного університету. Серія «Економіка», 2016. – Т. 21. Вип. 2. – С. 174-178.
11. Татарин Н.Б., Войтович В.В. Місцеві бюджети як фінансова база місцевого самоврядування / Татарин Н.Б., Войтович В.В. // Наукове періодичне видання «Науковий вісник Ужгородського національного університету». Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство», 2017. – Випуск 11. – С. 159-163.
12. Татарин Н.Б., Голік В.І. Місцеві бюджети як основа самостійності місцевого самоврядування / Татарин Н.Б., Голік В.І. // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Економіка і менеджмент». Збірник наукових праць, 2017. Випуск 23. – Частина 2. – С. 72-76.
13. Татарин Н.Б., Муляр В.І. Проблеми формування та використання коштів місцевих бюджетів / Татарин Н.Б., Муляр В.І. // Електронне наукове фахове видання «СХІДНА ЄВРОПА: ЕКОНОМІКА, БІЗНЕС ТА УПРАВЛІННЯ». – Випуск 2 (07) 2017. – С. 111-115. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://easterneurope-ebm.in.ua/index.php/7-2017-ukr>
14. Татарин Н.Б., Джуган Л.Б. Місцеві бюджети в контексті фінансової децентралізації / Татарин Н.Б., Джуган Л.Б. // Економіка. Фінанси. Право. Щомісячний інформаційно-аналітичний журнал. – № 1/3'2018. – С. 25-29.

15. Татарин Н.Б., Михалюк О.В. Бюджетна децентралізація як шлях до зміцнення фінансової самостійності місцевого самоврядування / Татарин Н.Б., Михалюк О.В. // «БІЗНЕС-НАВІГАТОР». – Випуск 2 (45)/2018. – С. 117-120.
16. Татарин Н.Б., Пупко І.В. Формування місцевих бюджетів в умовах фінансової децентралізації / Татарин Н.Б., Пупко І.В. // Науковий журнал «Причорноморські економічні студії». – Випуск. – 29/ 2018. / – С. 85-90.
17. Татарин Н.Б., Снітко С.О. Формування об'єднаних територіальних громад як ключовий фактор децентралізації фінансових ресурсів / Татарин Н.Б., Снітко С.О. // «Економіка та суспільство». – Випуск №16. – 2018. – С. 822-826. http://economyandsociety.in.ua/journal/16_ukr/125.pdf
18. Татарин Н.Б., Негода І.І. Бюджетування в Україні: становлення та перспективи розвитку [Електронний ресурс] / Н.Б. Татарин, І.І. Негода // Інфраструктура ринку. – 2018. – №24. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.market-infr.od.ua/uk/24-2018>
19. Чала Н. Д. Бюджетна система: навч. посіб. / Н. Д. Чала, Л. В. Лазоренко. – К. : Знання, 2010. – 223 с.
20. Федосов В. М. Бюджетна система: підручник / В. М. Федосов. – К. : Ліра-К, 2012. – 871 с.
21. Федосов В.М. Теорія фінансів / За ред. В.М. Федосова, С.І.Юрія. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 576 с.
22. Шевчук Н.Ю. Структура видатків місцевих бюджетів України та особливості їх побудови / Н. Ю. Шевчук // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 5.

4.3. Періодичні видання

1. Актуальні проблеми економіки
2. Баланс-Бюджет
3. Бюджетна бухгалтерія
4. Економіка України
5. Економіка, фінанси, право
6. Економіст
7. Казна України
8. Регіональна економіка
9. Світ фінансів
10. Сталий розвиток економіки
11. Фінанси України

РОЗДІЛ 5. ІНТЕРНЕТ САЙТИ

Ресурси мережі Інтернет	Ресурси мережі з навчальної дисципліни
<p>Офіційний сайт Верховної ради України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://rada.gov.ua/.</p> <p>Офіційний сайт Міністерства фінансів України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://mof.gov.ua/uk</p> <p>Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.me.gov.ua</p> <p>Офіційний сайт Національного банку України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua</p> <p>Офіційний сайт Асоціації українських банків – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://aub.org.ua</p> <p>Офіційний сайт Державної аудиторської служби України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/index</p> <p>Офіційний сайт Державної фіскальної служби України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sfs.gov.ua</p> <p>Офіційний сайт Державної казначейської служби України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.treasury.gov.ua</p> <p>Офіційний сайт Держкомстату України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/</p> <p>Національна комісія з регулювання ринків фінансових послуг – https://www.nfp.gov.ua</p> <p>Національної Комісії з цінних паперів та фондового ринку – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.nssmc.gov.ua</p> <p>Сайт «Децентралізація влади» – [Електронний ресурс]: – Режим доступу: decentralization.gov.ua/</p> <p>Сайт Інституту бюджету та соціально-економічних досліджень [Електронний ресурс]: – Режим доступу: www.ibser.org.ua</p> <p>Сайт газети «Голос України». [Електронний ресурс] - режим доступу: http://www.golos.com.ua/article/255545</p> <p>Електронна версія газети «Цінні папери України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.finmarket.info/securities_paper/</p> <p>Офіційні сайти обласних державних адміністрацій</p>	<p>Програма навчальної дисципліни</p> <p>Робоча програма навчальної дисципліни</p> <p>Завдання та методичні рекомендації до проведення семінарських занять,</p> <p>Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи (СРС)</p> <p>Завдання та методичні рекомендації до ІРС</p>